

Social mobilisering

METODSKRIFT

INNEHÅLL

- 3 Till läsaren
- 4 Begreppet
- 6 Varför ska man arbeta med social mobilisering?
- 7 Vad gör en möjliggörare?
- 8 Rättighetsbaserat arbete
- 9 Exempel på en mobilisering:
Nätverket Kvinnosim i Linköping
- 10 Vilka egenskaper ska en möjliggörare ha?
- 12 Mobiliseringsprocessen
Upptakt
Förändringsarbete
Exit
- 18 Exempel på en mobilisering:
Asylstafetten 2013 – kraften i en individs idé
- 19 Verktyslåda
- 23 Exempel på en mobilisering:
Ett frö kan slå rot

© Sveriges Stadsmissioner 2015
Projektet Lokal social mobilisering genomfördes med stöd av Svenska PostkodLotteriet
Redaktör: Clara Déry
Illustrationer: Elin Svensson
Grafisk form: Lisa Jansson/Global Reporting
Tryck: Ineko
Beställ eller ladda ner metodskriften på www.sverigesstadsmissioner.se

TILL LÄSAREN

”Den kanske viktigaste lärdom vi fick när vi jobbade som möjliggörare var att de mobiliseringar som blev lyckade var de som från början hade initierats av rättighetsbärarna.

Men någon gång lyckades vi faktiskt ändå uppmuntra till en mobilisering genom att så ett frö, och sedan vänta. Gruppen tog kontakt igen på eget initiativ och hade då hittat en problemställning och ville mobilisera sig.”

Clara, projektledare Sveriges Stadsmissioner

Den här metodskriften vänder sig till dig som arbetar med socialt arbete i en kommun eller i civilsamhället, är organiserad i föreningslivet, studerande eller engagerad och intresserad av samhällsarbete i bred mening. Syftet med skriften är att inspirera till att utveckla det sociala arbetet.

Metodskriften är framtagen av Sveriges Stadsmissioner som ett resultat av projektet Lokal social mobilisering. Närmare 80 mobiliseringsinsatser genomfördes under projektperioden 2013–2015 i Malmö, Göteborg, Linköping och Stockholm. Här har vi samlat våra erfarenheter och lärdomar från dessa.

För att få en fördjupad bild av hur praktiskt arbete med lokal social mobilisering kan se ut rekommenderar vi boken **Social mobilisering – Lärdomar från fyra svenska städer** (Universus förlag, 2015). Boken är ett underlag för den här skriften och skrevs av projektledare i Sveriges Stadsmissioners projekt Lokal social mobilisering. Flera av de mobiliseringsprocesser som vi ger exempel på här finns med som fallstudier i boken.

För Sveriges Stadsmissioner november 2015

Marika Markovits, ordförande

BEGREPPET

Sociala mobiliseringsprocesser kan ta många olika uttryck. Alltifrån självhjälpsgrupper och grannsamverkan till revolution ryms i begreppet. **Gemensamt är att människor går samman för att förändra en situation som de upplever som bristfällig, begränsande eller förtryckande.**

Mobiliseringsprocesser kan också skilja sig åt i sina utgångspunkter. Nedan har vi gjort en uppdelning som gör det möjligt att se skillnader i olika mobiliseringar. Men i verkligheten är gränserna ofta mer flytande.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

Gruppen har en harmonisk syn på socialt förändringsarbete.

Exempel: Grannskapsarbete där boende och lokala föreningar arbetar tillsammans med myndigheter för en förändring.

Gruppen har en konfliktorienterad syn på mobiliseringsprocessen.

De bedömer att det problem som de vill mobilisera kring beror på maktobalans och intressekonflikter mellan olika aktörer. *Exempel:* Proteströrelser och påverkansarbete.

SYFTE

Mobiliseringen syftar till att lösa det konkreta problemet på egen hand eller i samarbete med andra.

Exempel: En grupp ungdomar i en förort organiserar sig för att starta en mötesplats/café för ortens ungdomar. I utvecklandet av idén söker de samverkan med hyresvärdar och lokala föreningar.¹

Mobiliseringen fokuserar på att kräva förändring av ansvariga aktörer.

Exempel: Asylsökande och papperslösa mobiliserar sig och under parollen "För en human flyktingpolitik" går de från Malmö till Stockholm för att påverka den svenska asylpolitiken.²

INITIATIVTAGARE

Mobiliseringar som initieras och drivs av rättighetsbärarna, alltså de som är direkt påverkade av en specifik problematik.

Exempel: De senaste årens organisation i Husby och Alby i Stockholm och Biskopsgården i Göteborg som präglats av ett tydligt gräsrotsperspektiv, och där rätten att representera sig själv är en viktig del i mobiliseringsprocessen.

Mobiliseringar som delvis eller helt initieras och drivs av människor som själva inte direkt berörs av frågan, alltså en form av solidarisk mobilisering.

Exempel: Delar av den globala rättviserörelsen där man bland annat har drivit frågan om skuldavskrivning för fattiga länder.

Varför väljer en grupp ett visst förhållningssätt och syfte?

Ofta har det med frågans karaktär att göra och den analys som gjorts av orsakerna till problemet. Anser en grupp exempelvis att asylpolitiken är den centrala orsaken till asylsökandes situation, inriktar de med största sannolikhet en stor del av sina resurser på påverkansarbete för att kräva politiska reformer.

1. Exemplet finns beskrivet som en fallstudie i boken Social mobilisering – Lärdomar från fyra svenska städer. Kapitel 8 "Grabbarna i Skäggetorp".
2. Exemplet finns beskrivet som en fallstudie i Social mobilisering – Lärdomar från fyra svenska städer. Kapitel 5 "Asylstafetten 2013".

VARFÖR SKA MAN ARBETA MED SOCIAL MOBILISERING?

För att åstadkomma konkret förändring i vardagen.

För att bryta social isolering.

För att skapa gemenskap och trygghet.

För att motverka diskriminering och orättvisor.

För att stärka demokratin.

För att skapa förebilder.

För att motarbeta marginalisering och rasism.

För att stärka individens egenmakt.

VAD GÖR EN MÖJLIGGÖRARE?

”Oj! Det har sett väldigt olika ut. Det har varit praktiskt arbete, som att boka in möten och hjälpa till att söka finansiering, men också sådant som att leda samtal, möten och workshops.”

Sofia, möjliggörare

EN MÖJLIGGÖRARE ÄR

En person som stödjer en grups utveckling och förändringsarbete, med utgångspunkt i det som gruppen själv vill ha hjälp med. En möjliggörare anpassar alltså sitt arbete till gruppens behov och arbetar på uppdrag av gruppen.

Möjliggörarens uppgift är att

- Arbeta utifrån ett empowerment-perspektiv.
- Tillsammans med gruppen göra en konsekvensanalys.
- Stödja gruppen att ta fram handlingsplan med mål och aktiviteter.
- Identifiera och boosta ledare.
- Motivera och hjälpa gruppen att dra processen framåt.
- Stödja gruppen att klara hinder.
- Agera länk till majoritetssamhället.
- Hjälpa gruppen att bygga nätverk.
- Vara ett praktiskt stöd som kan ordna möteslokal, respengar etc.
- Göra gruppen självgående och sig själv överflödig.

Rättighetsbaserat arbete – inspiration för möjliggörare

I rättighetsbaserat arbete ska de berörda människorna (rättighetsbärarna, de som exkluderats) direkt involveras och stöttas i sin egenorganisering. Grundtanken är att i ett bra samhälle respekteras och stärks de mänskliga rättigheterna, men ingens rättigheter stärks på någon annans rättigheters bekostnad. I rättighetsbaserat arbete ingår också att man ska identifiera skyldighetsbärarna (alltså de som har ansvar för att en rättighet tillgodoses) i syfte att kunna kräva sina rättigheter.

Utgångspunkten i rättighetsbaserat arbete är att alla människor har kunskap om sitt eget liv och rätt att definiera och beskriva sin egen situation.³

Tänk på!

En del grupper har ett stort behov av att kunna identifiera sig med möjliggöraren. Ett exempel från Sveriges Stadsmissioners projekt är mobiliseringen av papperslösa eritreaner. Det är en extremt utsatt grupp och det hade varit svårt för möjliggöraren Frida att få kontakt och arbeta tillsammans med dem om de inte delat erfarenheter av flykt och haft ett gemensamt språk.

Om du arbetar som möjliggörare för en kommunal eller ideell organisation, glöm då inte att du i din roll företräder gruppen du arbetar med. Det är inte din förening eller organisation som ska synas i sammanhang där gruppen är aktiv, utan gruppens namn eller logga.

3. Det finns en hel del bra material om rättighetsbaserat arbete (eng. right-based approach). Se till exempel Gerdes, Hjalmarsson & Öjermo (2012) Rättighetsbaserat arbete i kyrkorna, Varberg: Argument Förlag.

EXEMPEL PÅ EN MOBILISERING

Nätverket Kvinnosim i Linköping

” Jag vill lära mig att simma. Jag vill känna mig säker och trygg i och omkring vatten och jag vill förbättra min hälsa. Det är min medborgerliga rätt, min rätt som kvinna. Därför har vi lämnat in medborgarförslaget om kvinnosim till er.

När projektedaren och möjliggöraren Sofia fick kontakt med en grupp kvinnor i förorten Skäggetorp hade kvinnorna redan anordnat en studiecirkel i simning genom ABF. Problemet med bristande simkunskap var identifierat, liksom behovet av att lära sig simma i en trygg miljö utan närvaro av män. Sofia kunde därför från början inrikta sina och gruppens resurser på att hitta strategier för att nå konkret förändring istället för att lägga fokus på att identifiera problem och behov. Det fanns redan en underifrånprocess som projektledaren kunde gå in och stödja.

Sofias roll blev att samordna möten, ansvara för informationsflödet, fungera som en dörröppnare och sätta gruppen i kontakt med andra viktiga aktörer.

Nätverket Kvinnosim i Linköping är ett lyckat exempel på hur man förenat strategin att ställa krav på lokala makthavare med att i grannskapsanda lösa problemen på egen hand. Nätverket har lämnat in medborgarförslag och bedrivit ett aktivt opinionsbildande arbete i syfte att få kommunen att sätta av separata tider i simhallen. Samtidigt har man etablerat ett samarbete med Svenska Livräddningssällskapet med en mängd simcirklar som följd med flera hundra deltagare. Deltagarnas egna övertygelse och vilja att arbeta mot det uppställda målet har varit helt avgörande för nätverkets fortlevnad och framgång eftersom de mött starkt lokalt motstånd.

Vilka egenskaper ska en möjliggörare ha?

”Någon som vågar gå utanför sin trygghetszon, inte är rädd för förändring och har förståelse för andra grupper och vad deras mål och intresse kan vara. En person som har tankar och idéer och faktiskt använder sig av dem, någon som startar projekt och fullföljer det i toppar och dalar.”

Sada, *Vad är det för mode i Hallonbergen?*

”Enablers need to balance between tactfully finding out the social and practical needs of the participants and concrete solutions and strategies. For that she/he needs to be empathic, with the focus on reaching a defined aim together with the group. It's also important to have a specific understanding of local political, social and administrative procedures.”

Martin, *Göteborg EU migrants*

”Möjliggöraren ska vara uppmärksam, bra på att lyssna, vänlig, och redo att ta i och hjälpa till.”

Baba, *FAMIS*

”Personen bör ha takt, humor, organiseringskänsla, vara rik på idéer, driven och kunna identifiera sig med gruppen. Som möjliggörare är man mer än en i gänget. Man ska stötta och vägleda till hjälp och viktiga kontakter, men samtidigt låta gruppen sköta alla avgöranden. Som en gästande eldsjäl som lyfter gruppen att nå sina mål.”

Lovisa, *Kvinnosim Linköping*

”Bra självförtroende, uppfinningsrik, humoristisk, spontan, ha energi, vara bra på att lyssna, förtroendeingivande och tillitsfull.”

Tenho, *Alltid på rätt väg*

”En möjliggörare hjälper en grupp människor att åstadkomma det som tidigare kanske varit omöjligt. Det kan vara ekonomiskt stöd men också hjälp med möteslokal och nätverksbyggande.”

Diana, *Stockholm Dialogue Forum (SDF)*

”Grundkunskaper i mänskliga rättigheter och erfarenheter av socialt arbete är bra att ha med sig. Och mod! Egna erfarenheter av organisering och ett brett nätverk inom civilsamhället kan ibland vara avgörande för uppdraget.”

Clara, *Sveriges Stadsmissioner*

MOBILISERINGSPROCESSEN

1

UPPTAKT

Förberedelser

Hitta gruppen

Bygg förtroende

Förberedelser

- Tydliggör din roll för dig själv och för andra i din omgivning, din förening, på arbetsplatsen eller i nätverket.
- Tänk igenom hur du vill och kan arbeta, tider, platser och andra gränsdragningar du kanske vill göra.
- Läs på om det område du ska vara i och de grupper du ska stödja.

Hitta gruppen

- Sök i ditt eget nätverk.
- Besök öppna mötesplatser, till exempel studieförbund, bibliotek, medborgarkontor och fritidsgårdar.
- Sök efter eldsjälar i området och hör med dem om de vill samarbeta.
- Delta i lokala konferenser, nätverksmöten och medborgardialoger.
- Läs lokaltidningar och följ sociala medier lokalt.
- Annonsera i facebookgrupper eller lokaltidningen och bjud själv in till öppna möten.

Bygg förtroende

- *Avsätt tid.* Tid är avgörande och räkna med att allt kommer att ta längre tid än du tror.
- *Kom överens om kommunikationssätt.* Se till att du och gruppen är överens om hur ni ska kommunicera och lär dig de verktyg ni behöver.

- *Fånga upp alla i gruppen.* Försök att få alla delaktiga, till exempel genom att skicka gruppmeddelanden inför träffar och aktiviteter.
- *Skapa långsiktighet.* Boka in flera träffar åt gången, gärna vid samma tider för att få struktur.
- *Identifiera ledargestalt/er.* Ledarna kommer att hjälpa dig att samla gruppen och driva arbetet framåt. Du behöver lägga extra tid och kraft på att vinna deras förtroende.
- *Snabb återkoppling.* Det är viktigt att gruppen upplever att det händer något, även det minsta framsteg ska återkopplas så fort som möjligt.

Tänk på!

Som möjliggörare agerar du ofta ensam och kanske med människor som befinner sig i extrema situationer. Se till att du har någon du kan prata och bolla med, i din familj, i nätverket eller på jobbet.

FÖRÄNDRINGSARBETE

Identifiera problemet och analysera orsakerna

Formulera mål och delmål

Identifiera och genomför aktiviteter

Identifiera problemet och analysera orsakerna

- Ta utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna. Går det att hitta något gruppen vill arbeta vidare med?
- Använd värderingsövningar för att komma vidare om det går trögt.
- Arbeta med brainstorming-övningar och konsekvensträd för att hitta och analysera orsaker.

Formulera mål och delmål

- Formulera det övergripande målet för mobiliseringen. Utgå från det problem som identifierats och orsakerna som analyserats. Ett övergripande mål kan vara att starta ett café eller påverka kommunen att öppna SFI för EU-migranter.
- Formulera flera delmål som är relativt enkla att nå. Mobiliseringen behöver fira många framsteg för att behålla energi och motivation.

Identifiera och genomför aktiviteter

- Analysera tillsammans med gruppen vilka aktiviteter som kan förväntas ge störst genomslag. Aktiviteterna ska på ett tydligt sätt syfta till att uppnå målet med mobiliseringen och kan skrivas in som delmål.
- Gå igenom gruppens samlade kompetenser, erfarenheter och kunskaper. Går det att forma aktiviteterna utifrån dessa? Skriv också ner vad du kan bidra med.
- Gör en genomgång av vad gruppen skulle vilja lära sig. Kanske kan mobiliseringen bidra till att täppa igen kunskapsluckor eller ge bra referenser?
- Utarbeta en gemensam nätverkskarta för att se vilka kontakter som finns och identifiera vilka nya kontakter som behöver etableras?

- Rangordna de aktiviteter som tagits fram och välj en aktivitet, kanske två, i taget. Exempel på aktiviteter kan vara att skriva en debattartikel, anordna en workshop med intressenter, skriva en ansökan eller lämna in ett medborgarförslag.

Tänk på!

Ditt uppdrag är både att möjliggöra mobiliseringen och att stödja gruppen att bli självgående. Det innebär att du hela tiden måste prioritera. I en mobilisering prioriterar du kanske workshops om hur man söker finansiering och gruppen skriver tillsammans en ansökan, medan du nästa gång väljer att själv skriva en bidragsansökan för att inte tappa fart i mobiliseringsprocessen.

EXIT**Överlämning****Stärk gruppens nätverk****Avslutning****Överlämning**

- Boka in ett par tider där ni diskuterar vad som kommer att hända när du inte längre är med som möjliggörare.
- Ledarna är viktiga i det här skedet så se till att ha enskilda samtal med dem. Är de beredda att ta över mer av dina arbetsuppgifter?
- Fördela arbetsuppgifter som du haft på ditt bord.
- Kanske behöver gruppen stärkas med fler medlemmar? Identifiera personer ni vill rekrytera och bestäm vem/vilka som ska vara ansvariga för nyrekryteringen.
- Se till att gruppen har någonstans att träffas.
- Sammanställ all dokumentation du har och överlämna den till gruppen.

Stärk gruppens nätverk

- Gör en ny sökning på organisationer, nätverk och enskilda eldsjälar som arbetar med liknande frågor som den gruppen mobiliserat sig kring. Vill någon av dem bli en samarbetspart? Eller kan de ingå i gruppens nätverk?
- Om du har agerat gruppens länk till majoritetssamhället är det viktigt att ni tillsammans identifierar en ny person eller organisation som kan vara den länken.
- Uppdatera nätverkskartan som ni gjort tidigare.
- Uppmuntra gruppen att delta i konferenser och event, både nationellt och internationellt. Undersök tillsammans om det går att söka finansiering för konferensavgifter, resekostnader mm.

Avslutning

- Bjud in till en nätverksträff där du berättar att du nu lämnar den här mobiliseringen och gruppen berättar hur de tänker fortsätta sitt arbete.
- Ha en avslutningsfest för att fira allt ni har åstadkommit.

Tänk på!

Eldsjälar är helt avgörande för en möjliggörare, både de som finns i gruppen som mobiliserar sig och de som finns lokalt i området eller i föreningslivet. En typ av eldsjäl som ibland dyker upp kallar vi 'gate keepers'. Det är personer som har utsett sig själva till talespersoner för en grupp och som i sin iver att hjälpa isolerat "sin" grupp från omvärlden. Det är bra om du som möjliggörare kan stödja gate keepers att utveckla sitt engagemang till att bli mer empowerment-inriktat, utåtriktat och långsiktigt.

EXEMPEL PÅ EN MOBILISERING

”Asylstafetten 2013” — kraften i en individs idé

” Även jag var skeptisk, det ska erkännas. Alis idé var ju som något från en annan värld, en annan kamptradition. Att gå till Stockholm, är det överhuvudtaget möjligt? Man måste vara lite tokig för att hoppa på det tåget.

Men Leandro, projektledare i social mobilisering, trodde på Alis idé. Det som i grunden gjorde Asylstafetten till ett så framgångsrikt projekt var kombinationen av en enskild människas fasta övertygelse, och närvaron av en person som hade möjligheten att fullt ut stödja idén. ”Asylstafetten 2013” blev en kraftfull manifestation för asylsökandes mänskliga rättigheter och ett lyckat exempel på hur rättighetsbärare (de asylsökande) och solidariserande aktivister tillsammans kan arbeta för att väcka opinion kring en fråga.aktionen förblev de asylsökandes manifestation, samtidigt som det hade varit svårt, nästan omöjligt, att genomföra den utan betydelsefulla insatser från solidariserande aktivister och företrädare för civilsamhället.

Asylstafetten genomfördes sommaren 2013, efter 5 månader av planering och nätverkande. Leandros roll som projektledare blev framförallt att söka moraliskt, praktiskt och finansiellt stöd för manifestationen. Och att tillsammans med Ali bevaka de asylsökandes tolkningsföreträdare. Under 34 dagar gick man från Malmö till Stockholm, asylsökande och solidariserande aktivister tillsammans, och med stora delar av det svenska civilsamhället i ryggen.

VERKTYGSLÅDA

Här ger vi förslag på workshopsövningar och värderingsövningar som en möjliggörare kan ha nytta av. Det finns mängder av bra övningar på internet och i litteraturen, det här bara ett litet urval.

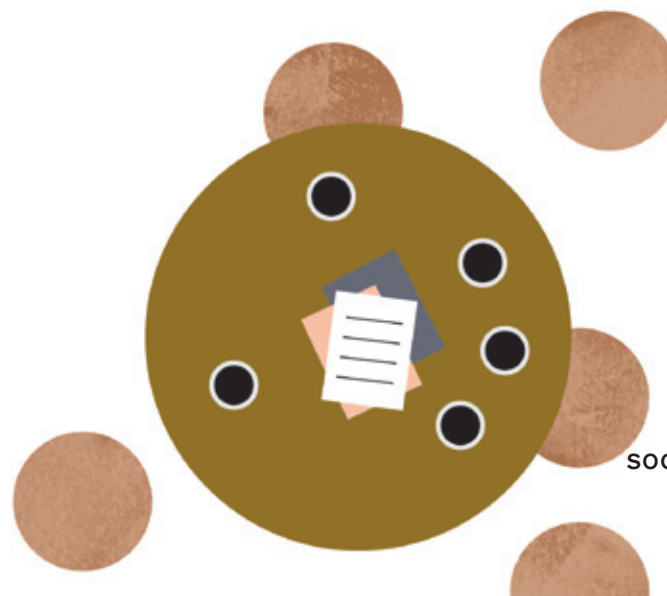
FÖRSLAG PÅ WORKSHOPSÖVNINGAR

Brainstormings-övning

Avsätt gott om tid för övningen och formulera en fråga till gruppen. Individuellt eller två och två skriver varje deltagare/par ner så många svar på frågan som möjligt på post it-lappar. När det inte går att komma på fler idéer sätter deltagarna upp sina lappar på en whiteboard eller ett blädderblock. Därefter grupperar ni gemensamt idéerna, de idéer som liknar varandra sätts tillsammans och ni skriver en rubrik som passar.

Nätverkskarta

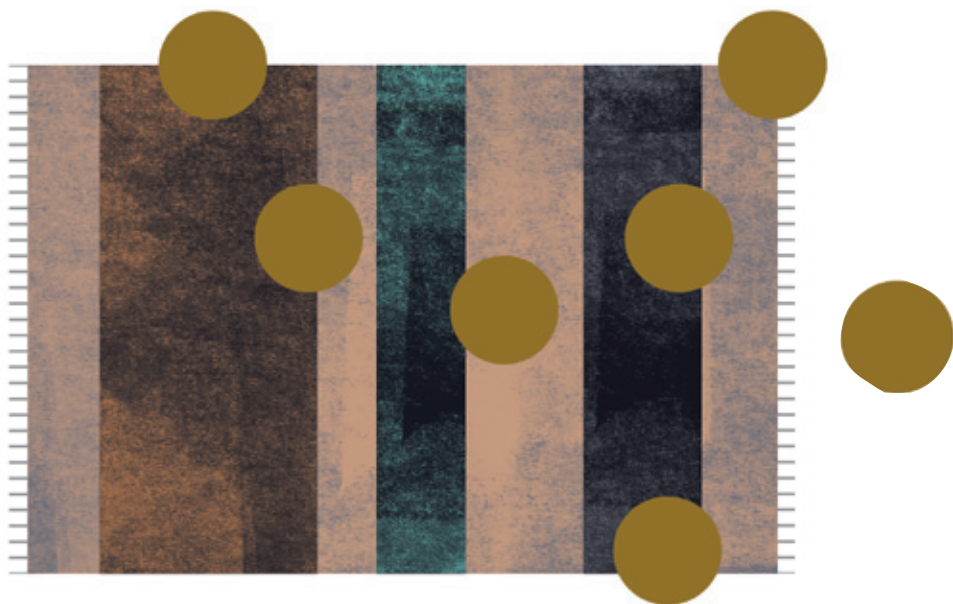
Deltagarna har post it-lappar och skriver ner personer och organisationer som finns i deras privata nätverk och i gruppens gemensamma nätverk. Post it-lapparna sorteras i grupper, exempelvis media, lokala eldsjälar, nationellt föreningsliv, politiskt aktiva, duktiga på IT, tolkar. Möjliggöraren dokumenterar övningen och ser till att alla deltagare får ta del av dokumentationen.

Konsekvensträd

Möjliggöraren ritar upp ett träd på en whiteboard eller ett blädderblock. På stammen skrivs problemet. Deltagarna delar upp sig två och två och skriver ner orsaker till problemet på post-it-lappar, dessa sätts vid rötterna. Sedan skriver deltagarna ner konsekvenser av problemet. Alla konsekvenser sätts på grenarna, en gren för varje konsekvens. När hela trädet är klätt leder möjliggöraren ett samtal om hur orsaker, problem och konsekvenser hänger samman. Möjliggöraren hjälper gruppen att välja ut ett par orsakssamband som blir grunden för mobiliserings syfte och målformulering.

I mobiliseringsprocesser där det sker samverkan med olika intressenter är Framtidsverkstad och LFA bra verktyg. När det blir problem i samarbetet är övningen Hindersverkstad användbar. Mer information om dessa tre övningar hittar du på sverigesstadsmissioner.se.

FÖRSLAG PÅ VÄRDERINGSÖVNINGAR

Heta stolen

Möjliggöraren förbereder övningen genom att ställa stolar i en ring, antalet stolar ska motsvara mängden deltagare plus en extrastol. Deltagarna sitter på stolarna och möjliggöraren läser upp frågan "upplever du att x rättighet kränks i din vardag?" De som håller med byter plats, de som inte håller med sitter kvar. Övningen avslutas med en helgruppsdiskussion.

Syfte: Att koppla teorin om mänskliga rättigheter till deltagarnas vardag och få syn på rättigheter som uppfylls och kränks.

Termometern om diskriminering

Möjliggöraren förbereder övningen med att tejpa en linje (termometer) i rummet och markera kallt och varmt. Deltagarna tar sedan ställning till frågor som möjliggöraren läser upp genom att ställa sig på termometern. De som håller med ställer sig där det är varmt och de som inte håller med ställer sig där det är kallt. Övningen avslutas med en helgruppsdiskussion.

Syfte: Att ta till sig teorin om diskrimineringslagen.

Ett steg fram

Alla deltagare står på en linje och får en roll att sätta sig in i. Möjliggöraren läser upp påståenden som deltagarna i sina olika roller ska ta ställning till genom att ta ett steg framåt eller stå kvar. Vilka roller kan ta ett steg framåt på det här påståendet? Vilka roller innebär privilegier? Övningen avslutas med en helgruppsdiskussion.

Syfte: Att deltagarna får reflektera över normer och privilegier i samhället i stort och kopplat till sig själv.

Samhällsstegen

Möjliggöraren placerar tillsammans med deltagarna ut bilder på människor i en hierarkilinje på golvet. Möjliggöraren leder sedan en diskussion utifrån frågeställningar som "Vad har personerna högst i hierarkin gemensamt?" "Hur förändras hierarkierna i olika sammanhang?"

Syfte: Att få syn på och diskutera vilka som har makt i samhället.

Förslag på frågeställningar till värderingsövningarna Heta stolen och Termometern samt roller till övningen Ett steg fram hittar du på sverigesstadsmissioner.se.

EXEMPEL PÅ EN MOBILISERING

Ett frö kan slå rot

” Hej, det är jag, vi vill sätta igång igen. Vi behöver göra nåt nu. Vi har inte så många att ringa till. Men vi har varit på för många begravningar de senaste månaderna, alla har varit unga män. Finska romska unga män under 45 år.

Det är sex månader sen projektledaren och möjliggöraren Clara senast hörde något från Tenho eller någon annan i gruppen som hon träffat ett år tidigare. Först var tanken att hon skulle försöka mobilisera en grupp finska romska kvinnor som precis avslutat ett projekt och inte hade något nytt att göra. Kvinnorna ville göra konkreta saker som gav snabba effekter så de bestämde sig för att arrangera en fest som kunde dra in pengar till någon form av framtida satsning.

Clara försökte prata om rättigheter och mobilisering när de träffades för att planera festen, men det var svårt. Diskriminering och antiziganism slogs bort med ett "så har vi alltid haft det, inget att göra åt". Mitt i planeringen av festen blir det plötsligt helt tyst. Gruppen ställer in alla möten och festlokalen avbokas.

Ett halvår senare hör alltså Tenho av sig. När Clara träffar gruppen den här gången är det en annan stämning runt bordet. Det finns en ny energi och beslutsamhet. Gemensamt bestämmer de sig för att köra igång igen, inte med festen, men med att göra konkreta saker som ger snabba resultat och samtidigt lära sig mer om rättigheter och organisering. Efter en tids nätverkande och intervjuer bland finska romer i Sverige och Finland står det klart att mobiliseringen ska handla om att kräva utbildning på lika villkor. Gruppen äger initiativet och en mobilisering kan ta form. Ett frö har slagit rot.

”Den kanske viktigaste lärdom vi fick när vi jobbade som möjliggörare var att de mobiliseringar som blev lyckade var de som från början hade initierats av rättighetsbärarna.

Men någon gång lyckades vi faktiskt ändå uppmuntra till en mobilisering genom att så ett frö, och sedan vänta. Gruppen tog kontakt igen på eget initiativ och hade då hittat en problemställning och ville mobilisera sig.”

Clara, projektledare Sveriges Stadsmissioner

Den här metodskriften är framtagen av Sveriges Stadsmissioner som ett resultat av projektet Lokal social mobilisering. Närmare 80 mobiliseringsinsatser genomfördes mellan 2013 och 2015 i Malmö, Göteborg, Linköping och Stockholm. Här har vi samlat våra erfarenheter och lärdomar från dessa.

Metodskriften vänder sig till dig som arbetar med socialt arbete i en kommun eller i civilsamhället, är organiserad i föreningslivet, studerande eller engagerad och intresserad av samhällsarbete i bred mening.

För att få en fördjupad bild av hur praktiskt arbete med lokal social mobilisering kan se ut rekommenderar vi boken **Social mobilisering – Lärdomar från fyra svenska städer** (Universus förlag, 2015). Boken är ett underlag för den här skriften. Flera av de mobiliseringsprocesser som vi ger exempel på här finns med som fallstudier i boken.